

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงพื้นที่ (area based research program) มีผลการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านสังคมพบว่าชุมชนกะเหรี่ยงบ้านขุนตื้นน้อยดำรงชีพด้วยการปลูกข้าวไร่และข้าวนาที่ยังประสบปัญหาข้าวไม่เพียงพอต่อครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 50 ในหอย่อมบ้านขุนตื้นน้อยและร้อยละ 20 ในหอย่อมบ้านปิพอ โดยที่ชุมชนขุนตื้นน้อยดูแลรักษาป่าไม้รอบชุมชนพื้นที่ 1,500 ไร่ไว้อย่างสมบูรณ์ด้วยวิถีวัฒนธรรมกะเหรี่ยงที่อาศัยร่วมกับป่าไม้อย่างเกื้อกูล บนพื้นฐานของระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติและระบบอาวุโสในชุมชน 2) ด้านเศรษฐกิจ ได้ทดสอบวิธีการเพิ่มผลผลิตข้าวด้วยการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวท้องถิ่นพันธุ์ป้อแม้วที่มีเกษตรกรให้ความสนใจเข้าร่วมการทดสอบจำนวน 14 ราย และการทดสอบพันธุ์ข้าวป้อชะสอในพื้นที่ที่มีระดับความสูงกว่า 1,100 เมตรและมีสภาพอากาศหนาวเย็น พบว่าข้าวพันธุ์ป้อชะสอ 4 ให้ผลผลิตสูงสุด 642 กิโลกรัมต่อไร่ เปรียบเทียบกับข้าวพันธุ์ป้อแม้วให้ผลผลิต 492 กิโลกรัมต่อไร่ ในส่วนของกาแฟซึ่งเป็นพืชทางเลือกทดแทนฝิ่นมีผลการวิเคราะห์คุณภาพกาแฟด้วยการชิมคะแนนรวม 75-79 ซึ่งจัดอยู่ในระดับดีปานกลางเมื่อเปรียบเทียบกับค่าคะแนนของกาแฟในตลาดที่มีค่าถึง 80 คะแนน และได้ออกแบบโรงแปรรูปกาแฟระดับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพกาแฟ 3) ด้านสิ่งแวดล้อม การสำรวจความหลากหลายชีวภาพของพืชในป่าชุมชนมีค่าเท่ากับ 2.5 พบพืชท้องถิ่นที่ชุมชนใช้ประโยชน์ 199 ชนิด ประกอบด้วย พืชอาหาร 119 ชนิด สมุนไพร 86 ชนิด พืชใช้เป็นวัสดุ 59 ชนิด และพืชที่ใช้ประโยชน์อื่น 35 ชนิด (นับซ้ำชนิด) รวมทั้งภูมิปัญญาการใช้สมุนไพรเพื่อดูแลสุขภาพเบื้องต้นของชุมชน และได้ทดสอบวิธีการเพาะขยายพันธุ์พืช 6 ชนิด ได้แก่ มะแม่มก่า หอมชู พ้าทะลายโจร หว่าป่าหางไหล และพญามุติ ในส่วนของแรงจูงใจในการดูแลรักษาป่าชุมชนคือการใช้พลังงานน้ำเพื่อผลิตไฟฟ้าสำหรับชุมชน และการอุดหนุนการทำนาขั้นบันไดเพื่อลดการแผ้วถางป่าและตัดไม้เพื่อปลูกข้าวไร่

คำสำคัญ วิจัยเชิงพื้นที่ เศรษฐกิจครัวเรือน ป่าไม้รอบชุมชน ชุมชนกะเหรี่ยง

Abstract

This area-based research program reveals 3 results. Firstly, socio-economic study discovered that Khuntuennoi Karen community has mainly lived on upland rice and paddy rice. 50% of Kuntuennoi village and 20% of Pipor village is shortage of rice. However, Kuntuennoi community has well safeguarded the community forest based on Karen indigenous knowledge on lining in cohesion with nature and kinship relation within community. Secondly, the research adopted two experiments to improve rice productivity. There are 14 farmers participated in pure seed selection of *Bue Mae* local rice cultivar. Also, *Bue Kaso* cultivar was tested in cold climate area with the elevation more than 1,100 MSL. It test results that *Bue Kaso 4* generates rice yield of 642 kg./rai whereas *Bue Mae* cultivar generates about 492 kg./rai. Cupping of Kuntuennoi coffee result total score of 75-79 that is lower than the ones in market. Lastly, environment study shows that community biodiversity index is 2.55. There are 199 used plants (119 food plants, 86 herbs, 59 materials plants, 35 others). Propagation of 6 native plants were tested. Regarding environment incentive, community proposed that water supply originates in community forest is converted to power supply and rice terracing subsidy will reduce deforestation in shifting cultivation of upland rice.

Keywords: area-based research, household economy, forest ecosystem, Karen

